

Eldraárið og vit

Oddagrein

1999 er altjóða eldraár. Hetta merkir, at øll heimsins lond og fólk eiga serstakliga at geva teimum eldru gætur í hesum ári. Tað kann ljóða eitt sindur logið, at tú bert eitt ár skal vísa einum ávisum bólkki ella stætt av samfelagsborgarum ans. Tí tað er rætt og náttúrligt at vísa øllum samfelagsstættum og borgarum ans alla tíðina - hvørt ár.

MEN ST hevur so valt at brúka árin til nettup at geva einum bólkki, stætti el. serstakligan ans. Hetta er bæði rætt og skilagott, men baksíðan við hesum er so tann, at vit - tá árið er farið - hava lyndi til at gloyma. Endamálið við at gera eitt ávíst ár til árið hjá einum ávisum samfelagsbólkki er nettup at seta nakað í gongd, sum skal vara í mong mong ár aftaná. Tvs. at hetta eldraárið bert er katalysatorurin til at geva hesum borgarum storri ans langt inn í næstu old. Ein kann siga, at í 99 verða lunnar lagdir og kósin stungin út í kortið. Og tað er so sanniliga neyðugt eisini. Tí eitt eru tey aktuella - akuttu - viðurskiptini - ella trupulleikarnir - hjá eldra-bólkkinum, sum vit skulu umrøða, taka støðu til og vera saman um at loysa. Nakað annað og kanska nógv meira álvarsligt eru framtíðar viðurskiptini hjá hesi samfelagsstætt. Jú fleiri gerast eldri og eldri tess storri krøv setir tað til alt samfelagið.

SJÓNVARPIÐ setti fokus á eldraárið í áhuga-verdari Krosskastending mikukvöldið - við einum góðum og vælupppløgdum verti, sum ikki einaferð. Her kom nógv fram á borðið, sum aðrir fjølmiðlar og ikki minst politikarar eiga at geva gætur og fylgja upp.

TAÐ er líkasum, at eldraætlaárið ongan góðan eigur í samfelagnum. Tey, sum enn ikki eru komin upp í henda bólkkin, hava lyndi til at skúgva hann frá sær. Og tey, sum eru komin í eldrabólkkin, verða ikki tikin nógv nógv fyrri fult. Tey hava so eisini tann vansa og veik-leika, at tey eru ikki umboðað á tingi ella har týðandi avgerðir verða tiknar. Tað er líkasum við barnunum, sum ongi talsfólk hava at tala sína sök. Tey eru ov smá og hini ov gomul. Tó eru bornini og tey ungu betur fyrri, tí tey hava foreldrin. Tey gomlu hava næstan bara seg sjálvi, og tað rokkur ikki til.

TÁ vit so fara at skifta orð um tey eldru, so er eisini ein vandi fyrri, at tað verður bert til orð og aftur orð. Hóast tey mongu góðu fólk, sum dagliga arbeiða við og fyrri teimum eldru á heimum, í heimahjálps osfr., gera vart við seg, so tosa hesi oftani fyrri deyvum oyrum. Tað eru fáir politikarar, sum halda tað vera áhuga-vert og týðningarmikið at tosa um tey eldru. Tá er meira spennandi at tosa um tunlar, skip, alibrúk, fullveldi osfr. Krosskast loysti upp fyrri nógvum, eitt nú tórvinum á serlækna í eldra-sjúkum. Latið okkum fylgja Krosskasti upp og vísa teimum gomlu, teimum, sum lögdu lunnar undir okkara egnu tilveru, virðing og ans.

Sosialurin

Lesarabrøv

Samanlegging av kommunum

Opið bræv til Føroya Løgting viðv. spurninginum um møguleika samanlegging av kommunum.

Bygdaráðsformennir í niðanfyrirstandandi kommunum hava í kvøld tann 20. januar 1999 viðgjørt kommunubygnaðin nú og í framtíðini. Vit vóru fult samdir um hesa felags niðurstøðu:

1. Vit vilja varðveita okkara núverandi kommunur.
2. Um aðrar kommunur hava hug at leggja saman sjálvboðnar, skal hetta verða teimum loyvt.

3. Skuldi tað hent, at Føroya Løgting ímóti okkara vilja samtykkir at tvinga kommunur saman, góðtaka niðanfyrirnevndu kommunur bert eina kommunu fyrri alla Eysturoy.

Vit vilja stutt geva hesar grundgevingar:

1. a) Styrkin í lokalsamfelagnum verður best gagnnýtt.
1. b) Veruligt nærdemokrati borgaranna verður best varðveitt.
1. c) Fyrisitingarnar í miðalstøru kommununum koma framvír eisini at

klára tær uppgávur, ið verða lagdar út. Hesa útbýgging kunnu vit eins væl átaka okkum í núverandi kommunum, sum at miðsavna hesar.

2. Skal nakað fruktagott spyrjast burtúr hesum, má ta byggja á sjálvboðna sam-anlegging - smb. arbeiðs-setningi lótingsins.

Virðiliga

Eivind Jacobsen,
bygdaráðsform., Sjóvar
kommuna

Símun Pauli Berg,
bygdaráðsform.,
Skála kommuna

Ólavur Magnussen,
bygdaráðsform.,
Nes Kommuna

Jógvan Gregersen,
bygdaráðsform.,
Gøtu kommuna

Sjørður Eliassen,
bygdaráðsform.,
Leirvíkar kommunu

Føroyingar herskyldu?

Í seinastu viku var føroya fólk aftur vitni til, at danatrolli kom undan kavi.

Har sáu tey, sum løsu Sosialin, at chefidælgurinn fyrri Føroya bjarging (les undirgang?) oysti sína ónøgd yvir dansk arætlar. Hesuferð var orsøkin tann, at onkur á Christiansborg hevði úttala seg um, at føroyingar og grønlandingar, áttu at gjørt herskyldu í Danmark.

Í staðin fyrri at fara fullkomiliga í baklås og síggja hin versta á veggnum, átti Hogni Hoydal at sett seg niður og umhuga hesa dansku útmelding.

Í dimmu týsdagin sigur

løgmaður, at ætlanin var nokk ikki at tvinga føroyingar til hertænastu, men heldur geva teimum betri møguleikan fyrri at bliva hermenn av egnum vilja. Sum avgjørt er ein gongd leið!

Tað er tó ein trupulleiki sambært galdandi lóg. Tað er ikki møgulegt at fara undir eina hermanna útbýgving sum føroyingur!

Í staðin fyrri at síggja danatrolli á veggnum, átti føroyskir politikkarir at tikið spurningin í álvara og heldur givið ungum føroyingum henda kærkomna møguleika fyrri einari útbýgving!

Nú er duplilmoralur onk-

ið ókent fyrirbrigdi í Føroyum, men tað eru føroyingar sum fegnir vilja í hertænastu, kanska serliga við einari útbýgving fyrri eyga.

Tað eru eisini fleiri føroyingar sum hava verið (við góðum úrsliti) í danskari hertænastu.

Men undir verandi umstøðum, er hetta ikki gjørligt sum føroyingur.

Vit hava jú eina lóg, sum sigur at føroyingar ikki hava herskyldu!

Hetta eiga vit at broyta soleiðis, at tað kann fara ein upplýsing fram í Føroyum, um møguleikarnir fyrri at koma í danska hertænastu og teir sera góðu møguleik-

ar, sum eru fyrri einari útbýgving samstundis.

Hendan møguleika eiga vit at hava rætt til sum føroyingar, uttan fyrst at melda okkum inn í danska kommunu!

Hetta skylda politikkararnir føroya ungdomi. Hesin ungdomur sum fullkomiliga er sleptur uppá fjall, viðvíkjandi handaligari útbýgving.

Hendan liggur í skeljasor, eins og nógv annað í Føroyum, sum burdi verið nógv hægri prioritera enn nakað loysingartilflipp!

Palli Jacobsen

Eitt sindur um at ferðast millum bólkar

Tá ein vora skal seljast, og serliga tá talan er um eina nýggja vøru, verður ofta gjørt nógv burtúr reklamu og fyrsta dags tilbøðum. Mær tykir at reklamakampagnin fyrri viðkæðari umsetilgheit hjá okkara fiskivinnuumsiting minnir nógv um henda handelsframferðarhátin.

Tá ætlanir landsstýrisins fyrri framtíðar fiskivinnupolitikkin undir Føroyum vóru lagdar fram av fyrstan tíð, fingur tær eina kalliga móttøku. Eyðsýnt var, at skuldi man fáa nakra gongd á fyrri at trýsta síni sjónarmið ígjøgnum, mátti man finna uppá okkurt leskiligt at lokka við. Í tí stilla hevur man loyvt í nokrum fám forum at flyta fiskidagar millum bólkar uttan um-

rokning. Tað er sjálvandi óneyðugt at nevna at tatan er ein fiskidagur úr útróðarbólki uppí stórr bólki. Tað er jú bert talan um forrætning, um tað sum tú keypur, er meir vert enn tað sum tú má latast fyrri tað.

Men hetta er óivað ov lítið, tí aleina hevur tað ikki sett meir ferð á umsetilgheitina. So fara vit víðari.

Lögin um vinnuligan fiskiskap varð broytt í summar, og loyvir hon nú at leggja veiðiløysir saman tvørtur um markið millum bólkar eftir umrokningarfaktori, sum landsstýrismaðurin í fiskivinnuámalum ásetir. Ein treyt er tó at fiskiorkan ikki veksur.

Tá uppskotið varð stoypt vóru argumentini at veiðirorkan var ov stór og mátti

minkast. Tað er tí lætt at hugsa sær, at um lagt verður saman innanfyri ein bólki við nokurlunda eins fiskiforum, so ber hetta væl til, men um tú ger tað uppá tvørs av veiðibólkunum, so er myndin ein heilt onnur. Vit vita at fyrispurningar hava verið um at leggja tvey stálinuskip saman, men áhugin í umsitingini var ikki til staðar. Tá hevði verið talan um kapasitetsminking og greitt í samsvar við endamálið.

Men í dominium Froyanes ber alt til. Ein kapasitets-øking uppá kanska 100 % fær nú sitt vælsignilsi, og næsta skipið er longu á veg kanska við einari enn stórra øking.

Eg fari tí at venda meg til smiðirnar til hesa lóg og teir

sum viðtøku hana:

Var hetta ætlanin?

At útróðarflotin við ketti-soppakendum handelsmetodum skal verða uppkoyptur við einum oktum trýsti á Føryagrunninum sum fylgju?

At útróðarflotin í framtíðini skal straffast við niðurskurði í fiskidagatali vegna ov hart veiðitryst sum hann onga ávirkan hevur havt á?

At tað í dag vegna tilfóran útlendskan kapital skal loysa seg betur at selja síni fiskifor enn at fiska?

Vegna Meginfelag
Útróðarmanna

Chris Jan Michelsen